

4 ÚS DELS RECURSOS GENÈTICS

L'accés als recursos fitogenètics de varietats amb interès comercial està regulat normativament i s'ha establert el Registre de Varietats Comercials i el Registre de Varietats Protegides.

La normativa referent al Registre de Varietats Comercials estableix les condicions per les quals una varietat pugui comercialitzar-se, però no concedeix cap dret de propietat al que la comercialitza. La normativa estatal, Llei 12/1975, comunitària, Reglament 2100/94, i el Conveni Internacional per a la Protecció de les Obtencions Vegetals, estableixen les condicions perquè una obtenció vegetal pugui protegir-se i concedeix el títol de propietat a l'obtentor.

Al conjunt de l'Estat espanyol hi ha 96 espècies per a les quals hi ha llistes de varietats comercials, i per tant un control en la producció de llavors, i 30 espècies per a les quals s'ha establert la protecció. A Catalunya existeixen diverses empreses líders en la producció de material vegetal (llavors i plantes de viver) i en relació a l'obtenció de varietats concentra el 19% dels títols de protecció estatals.

L'organisme administratiu del qual depenen aquests registres en l'àmbit estatal, és la Subdirecció de Llavors i Plantes de Viver, que disposa d'una secció a cada Comunitat Autònoma per a la realització de les labors de control en relació a la producció de llavors: producció de llavors de varietats registrades, control de qualitat, certificació, etc. L'insuficient aplicació d'aquests controls pot comportar una manca de garantia en la qualitat de la llavor produïda, cas aquest que es dona a Catalunya.

L'accés als recursos fitogenètics d'altres espècies silvestres o varietats autòctones, no està sotmès a cap tipus de regulació estatal o autonòmica, llevat del que en aquest sentit estableix el Conveni sobre la Diversitat Biològica, doncs possibilita aquesta regulació. També existeix el Codi Ètic Internacional per a la Recol·lecció i Transferència de Germoplasma Vegetal aprovat per la FAO. A l'àmbit estatal existeix el programa de conservació i utilització de recursos fitogenètics del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Són habituals les expedicions d'investigadors per a la recollida de material genètic, tant procedents de l'exterior, com d'investigadors nacionals que recol·lecten material en altres països. Sovint es respecte el codi ètic esmentat i es treballa d'acord amb les autoritats nacionals competents, però també han existit casos d'espoli i de retencions a la duana per no comptar amb els permisos corresponents o per no haver complert amb les normes vigents. Quan es tracta de recursos conservats en bancs de germoplasma, les condicions d'accés estan adequadament regulades i no acostuma a comportar cap dificultat quan es tracta de material per a la recerca.

L'intercanvi de material genètic de les diferents races d'animals de cria, no està regulat específicament i es realitza a través de l'intercanvi d'exemplars reproductors o mitjançant la utilització de semen o d'òvuls d'exemplars

selectes, la qual cosa implica que sigui més difícil l'accés incontrolat als recursos genètics. A Catalunya es duen a terme diverses actuacions per a la conservació de races autòctones: gallines, la raça asina, la vaca bruna, etc.

En relació als organismes vius modificats genèticament mitjançant la biotecnologia, la Llei 15/1994 i el Decret 951/1997 regulen la utilització confinada, l'alliberament voluntari d'organismes modificats genèticament i la comercialització d'aquests organismes o dels productes que els continguin. Correspon a les Comunitats Autònomes atorgar autorització per a l'alliberament voluntari amb finalitats no comercials (investigació i desenvolupament) i el control de les activitats establertes a la normativa i la imposició de sancions.

A Catalunya manca el desenvolupament d'aquesta legislació bàsica i la designació de l'òrgan competent que indica la Llei 15/1994. Les diverses sol·licituds que actualment es puguin presentar, es tramiten a través de la Direcció General de Qualitat Ambiental del Departament de Medi Ambient.

Objectius a assolir:

- Millorar a l'àmbit català el control administratiu relacionat amb la producció de llavors i la seva comercialització, i amb l'aplicació de la protecció d'obtencions vegetals.
- Regular l'accés als recursos genètics autòctons i la distribució dels beneficis que se'n derivin, i garantir que tot centre de recerca o empresa que recol·lecti material genètic en altres països respecti la normativa existent o, quan aquesta sigui inexistent, apliqui les normes elaborades per la FAO al respecte.
- Desenvolupar a l'àmbit català la legislació bàsica sobre regulació de la utilització, alliberament i comercialització dels organismes vius modificats genèticament a través de la biotecnologia, assumint i desenvolupant les competències i funcions corresponents.
- Garantir i promoure la conservació dels recursos genètics de varietats autòctones de plantes cultivades i de les espècies silvestres que hi estiguin relacionades, i també de les races de bestiar autòctones.